

Inuits møde med kristendommen

Af Mille Schiermacher, cand.scient, antropolog, Det Grønlandske Hus, København
Juli 2015

I 1721 drager Egede som præst og kongelig missionær af sted til Grønland. Egedes ankomst i var det langt fra Grønlands første møde med verden. Grønland havde på dette tidspunkt en lang historie for indvandring fra og kontakt med omverdenen. Egede ankom til et Grønland hvor de sociale strukturer som bolig og fangstmønstre var i forandring. Med kontakten til omverdenen, var der kommet sygdomme til Grønland som svækkede den lokale befolkning enormt. Alle disse ting var medvirkende til at Egede mødte en befolkning hvor funktionelle strukturer var i forandring eller opløsning. Men det religiøse system var stor set urørt da hvalfangerne ikke havde haft interesse i dette felt. Kongen støttede Egedes foretagende og havde givet bergensløbmandene eneret på handelen. Den grønlandske mission var således fra start en kombination af mission og handel. Det var tanken at handelen skulle finansiere sig selv samt missionsvirksomheden. Egede betragtes i dag med blandede følelser, som manden der kristnede Grønland.

Hans Egede malet af Johan Hörner. Maleriet findes på Frederiksborg slot. (Foto: Wikipedia).

Sammenlignes den kristne og den førkristne religion, som fandtes i Grønland, vil man finde nogle fundamentale forskelligheder der bevirker at grønlændernes religion ikke uden problemer kan erstattes med kristendommen. Missionshistorien rundt om i verden viser at det er nemmere at overføre et ikke-kristent begreb til at være en "misforstået" del af kristendommen, end at overbevise lokalbefolkningen om at deres guddom ikke eksisterer. Det er derfor plausibelt at grønlænderne havde en naturlig større tiltro til kristne begreber der lignede noget fra deres egen religion, så som varsel, drømme og åbenbaringer. Og selvom disse elementer er forholdsvis perifere navnlig i den lutheranske kristendom, har det sandsynlig været medvirkende til at grønlænderne nemmere har accepteret kristendommen som en religion, når den viste sig at indeholde genkendelige religiøse elementer. Eksempelvis blev fleste ånder af missionærerne karakteriseret som simpel overtro. En undtagelse er den overordnede ånd, kaldet toornaarsuk, som blev identificeret med djævelen. De andre ånder fungerede både som gode og onde og kan tænkes at have været et bindeled for at grønlænderne fik en forkærlighed for den kristne ide om engle, da også dette fænomen findes i en god og ond udgave, så det ene væsen blev mere eller mindre identificeret med det andet.

Mange af elementerne i den førkristne religion står i forbindelse med sociale institutioner og er derfor med til at regulere samfundsordenen i et samspil med tabuer og ritualer. Mange af de religiøse instanser spiller en rolle i samfundsmæssige strukturer hvilket gør det problematisk at udskifte den ene religion med den anden, da der derved forskubbes en del af de mekanismer der får samfundet til at fungere. Med kristendommen indtog i Grønland fjernes en del af det "overtro" som har været med til at regulere samfundet. Kristendommen har i den forstand "taget mere end den har bidraget med".